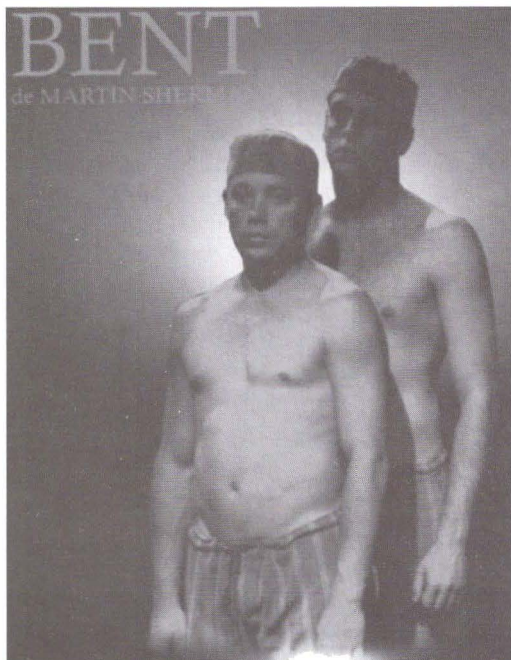


## A fi ce ești abia prin moarte...

1. Interpretul rolului principal, Cristian Iacob, mizează pe acumularea de detalii introspective, astfel încât, o dată atins punctul-limită al dramei – prin moartea eroului ei –, din ghemul de situații inedite din piesă (câteodată șocante, pentru spectatorul român), în prim-plan se proiectează filamentul unei teme inevitabil mai substanțiale decât cazul. Cu alte cuvinte, în montarea de la Teatrul Bulandra, povestea cu homosexuali a lui Sherman nu e „citită” pe coordonata militantă, ci sub raportul destinului omenesc. În opinia mea nu regizorul, ci actorii sunt, în acest spectacol, artizanii lecturii scenice care reușește să focalizeze atenția sălii asupra problemelor de rang înalt ale personajelor: probleme manevrate de situația lor sufletească, de criza lor de conștiință ori, mai grav, de o criză de identitate. Piesa ar fi îngăduit, bine scrisă cum e, și un *show gay* foarte dezbrăcat, manifestat, obraznic (de o turnură specifică, în fond, oricărei „ieșiri în lume” a categoriilor considerate marginale de societate, la un moment dat: vezi fenomenul hippy, vezi feminismul anilor '70). Despre acest traseu „mai decoltat”, montarea doar amintește, cât „să nu supere” privitorul. Zona așa-zicând *mitică* a culturii gay semnalizează ici-colo în scenă, mai ales la începutul reprezentației, dar cu becul unei lanterne de buzunar...

2. Șocant, în reprezentația de la Bulandra, nu e trupul de bărbat gol care trece de 2–3 ori pe scenă. Ecuația istorică a piesei devine problematică – până la șoc – pentru spectator. Ecuația spune că, în vremea lui Hitler, în afară de evrei, uneori mai cu sârg decât evreii erau vânați homosexualii, deoarece parte dintre hitleriștii importanți – fiind homosexuali – plăteau cu crimă împotriva semenului lor sexual propria-le supraviețuire. Regia nu forează acest filon documentar (*sau eseistic?*) al piesei. Regizorul Elie Malka se mulțumește să descrie peisajele imediate ale dramei (precis, însă, cumva didactic, expositiv de la scenă la scenă, de la act la act, lămuritor, corect profesional, dar fără accent de vizuine). Punctul regizoral de vedere ezitant asupra căii pe care rulează.

Prin opțiunile lor de conștiință, reamintește piesa, oamenii nu sunt unii albi, alții galbeni, alții negri, unii heterosexuali, alții homosexuali. E greu să vezi astfel lumea. Totuși, există ființe umane care nu știu de ce le e dat să fie ceea ce sunt. Nu acceptă să fie ce sunt. Nu recunosc. Câteodată, omul preferă să sufere pentru ceea ce nu e. Max crede că e mai bine să fie internat în Lagărul de la Dachau ca evreu și poartă cunoscuta stea galbenă, deși, în epocă, aceleași consecințe funebre i-ar urmări existența, fie cu stea pe piept, fie cu triunghiul roz, al homosexualilor. Textul, tocmai despre *recurența suferinței* reușește să comunice. Despre rima în planul general, omenesc, a Miturilor Gay, atâtea câte sunt...



3. Mihai Gruia Sandu impune conturul rolului dintr-o „trăsătură de penel”, ca și Constantin Drăgănescu. Primul este un travestit grotesc, cu „idei și morală”, celălalt joacă la capătul unui polonic glume de Kapo de Lagăr. „Fetițele lui Max” (Adrian Ștefan, Daniel Popa, Radu Micu) compun atent, laborios, folositor contextului. La finalul primului act, Cristian Iacob culege aplauze la scenă deschisă. La finalul celui de-al doilea act, Max se sinucide. A aflat cine este! Alege să moară gay (*ben!*) decât să ia de la capăt, la Dachau, dilemele existențiale deja parcurse.

**Teatrul Lucia Sturdza Bulandra – Bent de Martin Sherman. Traducerea: Alex Leo Serban. Regia: Elie Malka. Decoruri: Ando Dumitrescu. Costume: Velica Panduru. Cu: Cristian Iacob, Daniel Popa, Adrian Ștefan, Radu Micu, Mihai Gruia Sandu, Romeo Pop, Constantin Drăgănescu, Marius Capotă, Radu Amzulescu, Gabriel Spahiu, Marius Chivu. Muzica: Gintaras Sodeika. Costum Greta: Suzan Suliman.**

**Liviu ORNEA**

## *Viața de toate zilele a Antoanetei Zaharia*

Ce face o tânără actriță lansată acum câțiva buni ani ca o mare, talentată speranță, rămasă cam în acest stadiu pentru că nimeni nu a folosit-o decât în spectacole așa-zis experimentale, de underground (nume potrivit doar pentru că și „Green Hours” și „ACT” sunt săli din subsoluri), nimeni nu i-a dat să joace decât rolișoare, jucările în care să se miște mult, să-și folosească dicția, să fie haioasă? Ce face ea când realizează că dacă va continua așa se va pierde iremediabil? Ce face când înțelege că pentru a deveni o actriță adevărată trebuie să se confrunte cu textele mari (mă bucur că am auzit-o, de curând, și pe Dorina Lazăr spunând acest lucru, după Gala de la Mangalia), să iasă din sarabanda spectacolelor jucăușe de buzunar gen spectacol de absolvire? Ce face când înțelege, mai ales, că e complet neputincioasă, pentru că ea singură nu se poate distribui în Cehov oricât ar vrea? Când vede că drumul ei în loc să urce pare să se învârtă în cerc?

Ce face în situația asta Antoaneta Zaharia – pentru că despre ea e vorba? Închide iremediabil cercul, scriind ea însăși un textuleț asemenea multor altora în care a jucat (îmi vine în minte un mare actor care, „înainte”, tot trebuind să recite poezile patriotice și de închinăciune, le mai și scria pe unele ca să ia banii și pe dreptul de autor). Textul acesta, în care autoarea și-a vărsat amarul povestind neantul unei zile din lungul șir asemenea, ivit din disperare, e chiar bun. Are ritm, e alert, firesc, credibil, are dialog curgător (aici e, poate, și mâna Theodoriei Herghelegiu). Dar nimic mai mult (să nu mă întrebe cineva ce vreau mai mult!). Și e jucat excelent, cu nuanțe, cu mișcare, cu tot ce vreți de Antoaneta Zaharia și de Frosa Cercel. Dar, iarăși, nimic mai mult. Un spectacol plăcut, deconectant, îți face bine ca o limonadă într-o zi toridă.

Sigur, e mai bine să joci ceva, orice decât să lânchezești. Înțeleg (sau cred numai că înțeleg) disperarea tinerilor actori ajunși în această situație. Sunt convinși și că e bine să existe asemenea spectacole, făcute serios, cu profesionalism. Dar nu cred că aceasta e salvarea. Le văd mai mult ca pe o etapă, nici nu știu dacă neapărat necesară. Nu înțeleg nici cantonarea Theodoriei Herghelegiu în acest gen de teatru. Le aștept, și pe ea, și pe Antoaneta Zaharia, la întâlnirea cu – dacă îmi îngăduiți o vorbă mare – teatrul adevărat.

**Muzeul Literaturii Române, Compania „Antract” – Ziua în care nu s-a întâmplat nimic de Antoaneta Zaharia. Regia: Theodora Herghelegiu. Ilustrația muzicală: Cosmin Șofron. Scenografia: Anuca Ion. Cu: Antoaneta Zaharia și Frosa Cercel.**